

(Be)Leven op de Stelling

Forten toen en nu

Verhalenproject en -boek
West- en Zuidwestfront Stelling van Amsterdam

> **Projectplan** <

20 jaar Unesco Werelderfgoed (2016)

30 september 2015
Stichting Verhalen Verbinden
Opgesteld door: Agnes de Boer

1. Aanleiding

Feiten en verhalen

Geschiedenis bestaat uit feiten en verhalen. Over de Stelling van Amsterdam is het nodige geschreven, waaronder het zeer informatieve boek *De Stelling van Amsterdam, Harnas voor de hoofdstad*. In de huidige tijd bestaat steeds meer belangstelling voor persoonlijke verhalen: hoe was het leven en werk in een bepaalde periode, een bepaald gebied of rond een bepaald object en hoe werd dat beleefd? En er is de behoefte deze verhalen door te geven aan en te bewaren voor toekomstige generaties. Dat kan door ze op te schrijven en vooral door ze te beleven.

20 jaar Unesco Wereld Erfgoed

De Stelling van Amsterdam met haar forten, batterijen en linies heeft reeds lang geleden haar oorspronkelijke functie (nationaal reduit ter verdediging van de hoofdstad) verloren. Van een vestingwerk van de eerste klasse werd ze na de Tweede Wereldoorlog een vestingwerk van geen klasse. Vanaf 1987 denkt de provincie Noord-Holland na over de toekomst van de stelling: de stelling moet revalideren. Begin jaren negentig krijgen alle forten de status van provinciaal monument, in 1995 wijst het Ministerie van VROM de Stelling aan als Nationaal Landschap en sinds 1996 (volgend jaar 20 jaar geleden) staat de gehele stelling op de Unesco Werelderfgoedlijst.

Herbestemming en nieuwe functies

Op veel plekken houden vrijwilligers een fort in stand en maken haar toegankelijk, op andere plekken overwint de natuur en weer andere forten krijgen een nieuwe al dan niet commerciële functie met behoud van cultuurhistorische waarden. Met de komst van nieuwe functies neemt zowel het belang toe het verleden in verhalen vast te leggen en door te geven als de herbestemming van de forten in woord en beeld aan het publiek te laten zien.

Militaire en Civiele stelling: van Vestingwerk eerste klasse (Vijfhuizen) tot Unesco Werelderfgoed (Hoofddorp)

Stelling in de vorm van een literaire verhalenronde

In 2014 verscheen het boek *Leven langs de linedijk* over het noordwestelijk front van de stelling; een toegankelijk boek beschreven vanuit de menselijke kant van het verhaal. Een boek dat uitnodigt om de Stelling van Amsterdam ook in boekvorm rond te maken. Samen met de vertellers, schrijvers en andere vrijwilligers en betrokken partijen wordt in het nieuwe project het verhaal verteld van het west- en het zuidwestfront van de Stelling van Amsterdam: de Sector Sloten (Groep Halfweg en Groep Schiphol) en het fort bij IJmuiden.

2. Doelstelling

a. Persoonlijke verhalen

Het doel van het project is door het verzamelen van persoonlijke verhalen een voor een breed publiek (jong en oud) toegankelijk boek te realiseren dat laat zien hoe de Stelling van Amsterdam in zijn omgeving heeft gefunctioneerd en in de toekomst wil functioneren. Om voldoende ruimte te kunnen geven aan de persoonlijke beleving en in te kunnen gaan op de relatie tussen de stelling, de omgeving en de mensen in die omgeving, wordt ingezoomd op een beperkt deel van de stelling: de Sector Sloten (west en zuidwestfront) en het fort bij IJmuiden. Met deze keuze wordt, in aansluiting op het boek over het noordwestfront, tevens een stap gezet in het rond maken van de literaire Stelling van Amsterdam.

b. Verhalenactiviteiten (verzamelen, beleven en doorgeven)

Het doel is tevens de omgeving en de mensen in de omgeving (meer) bij de stelling te betrekken en de stelling een grotere bekendheid te geven; een bekendheid die verder gaat dan 'het fort even verderop'. Het verzamelen van verhalen gebeurt naast het bestuderen van archieven en literatuur nadrukkelijk door gesprekken met betrokkenen: vrijwilligers, gebruikers, eigenaren, ondernemers, omwonenden, vroegere gebruikers en andere betrokkenen. Het verzamelen en doorgeven van verhalen gebeurt via bijeenkomsten en vertelgroepen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de lokale en regionale historische werkgroepen en werkgroepen van de forten.

c. Publieksactiviteiten en 20 jaar Unesco Werelderfgoed

Het verschijnen van het boek en de publieksactiviteiten vinden plaats in 2016, het lustrumjaar waarin de Stelling van Amsterdam twintig jaar op de Unesco Werelderfgoed staat. Op de betrokken forten (van IJmuiden tot Kudelstaart) in de sector Sloten worden rond de verhalen en het boek publieksactiviteiten georganiseerd om daarmee de Stelling, de specifieke forten en het boek gezamenlijk op de kaart te zetten. Dit kan gebeuren met verschillende aan verhalen gerelateerde kunstuitingen zoals vertellen, toneel, muziek en zelfs beeldend. Er worden speciale jongerenactiviteiten in gang gezet.

3. De activiteiten

Verhalen verzamelen: verbinden, herinneren en ontmoeten

In het voortraject zijn de activiteiten bedoeld om verhalen te verzamelen, door te geven en mensen rondom de verhalen van de stelling en de forten te verbinden. Bij de uitvoering van de activiteiten wordt aangesloten bij en samengewerkt met de bestaande en te verwachten nieuwe functies van de forten, zoals een wijnhandel (wijn- en vertelavond), een restaurant (verhalen en een hapje), het kunstfort (verschillende kunstuitingen). Andere mogelijkheden zijn lezingen, omwonenden bezoeken het fort, verhalenwedstrijd, herinneravonden.

Verhalen doorgeven: delen, vieren en bekendheid geven

In het natraject zijn de activiteiten bedoeld om 20 jaar Unesco Wereld Erfgoed te vieren, de forten op de kaart te zetten en meer bekendheid te geven, nieuwe activiteiten te vieren (Kudelstaart, Hoofddorp), de verhalen door te geven en het boek te promoten.

4. Het boek

Onderwerp

Een geschiedenis van het west- en zuidwestfront van de Stelling van Amsterdam, gezien door de ogen van de mensen die op enige manier bij de stelling betrokken zijn of zijn geweest. In deze geschiedenis is ook ruimte ingeruimd voor de landschappelijke en natuurlijke kant van de omgeving. Het geheel van de stelling levert een unieke plaats op, met een eigen natuurlijk karakter en een specifieke invloed op het landschap.

Opzet en uitvoering van het boek

Circa 160 – 200 bladzijden met verhalen, informatie en veel afbeeldingen. Dit zijn veelal oude en recente foto's, tekeningen en kaartmateriaal, alles in kleur. Ook citaten en krantenberichten verlevendigen de tekst. Het boek wordt aantrekkelijk vormgegeven en krijgt een harde kaft. De vormgeving sluit aan bij Leven langs de Liniedijk. Het boek wordt in principe in een oplage van 1000 exemplaren gedrukt.

Doelgroep

Een breed en geïnteresseerd publiek: mensen die naar monumentendagen en open dagen van de forten komen, leden en donateurs van erfgoedinstellingen en historische verenigingen, mensen geïnteresseerd in regionale geschiedenis, scholen.

De toon van het boek is toegankelijk, kort en bondig. Het geheel is levendig en anekdotisch, beschreven vanuit de menselijke kant van het verhaal. Technische details en achtergrondinformatie worden in beperkte omvang in kaders geplaatst voor de zeer geïnteresseerde lezer.

5. Partners en Partijen

Het initiatief voor het plan is een samenwerking van de Stichting Verhalen Verbinden en de Stichting Uitgeverij Noord-Holland. De Stichting Verhalen Verbinden heeft ten doel het verzamelen, schrijven en inzetten van verhalen om de sociale samenhang te bevorderen binnen wijken, dorpen en organisaties om historische en culturele waarden te behouden. De stichting houdt de kwaliteit van het project zorgvuldig in de gaten.

De projectleiding, het organiseren van de verhalenbijeenkomsten en het schrijven van het boek legt de Stichting Verhalen Verbinden neer bij Agnes de Boer. Zij is opgeleid als sociaal geograaf en bestuurskundige en werkt als freelance storyteller/schrijfster/projectleider. Ze organiseerde het project Beleef Oud-IJmuiden, een project met verhalen door en voor Oud-IJmuidenaren; maakte de wandelroute Ontdek Oud-IJmuidenlangs het cultureel en industrieel erfgoed van Oud-IJmuiden, waaronder het Forteiland; en schreef Beleef Oud-IJmuiden, Verhalen uit de oude visserswijk, een boek met veertig levensverhalen, anekdotes en heel veel foto's.

De Stichting Uitgeverij Noord-Holland schaaft zich als uitgever achter de uitgave van het boek. De uitgeverij bestaat sinds 1983 en geeft, zonder winstoogmerk, kwaliteitsboeken uit over onderwerpen die het Noord-Hollandse leven kleur en diepgang geven. De uitgeverij heeft als

Ontwerp	September 2016
Promotieactiviteiten gekoppeld aan 20 jaar Werelderfgoed	September – Oktober 2016
Drukken	1 ^e helft Oktober 2016
Presentatie + slotactiviteiten	Eind Oktober 2016

7. Activiteiten

Verhalenvertelbijeenkomsten: Februari / maart 2016: vijf bijeenkomsten (Beverwijk, IJmuiden, Penningsveer, Hoofddorp en Vijfhuizen).

15-7 april: Start Fortenseizoen (lezing, bijeenkomsten)

27 mei – 5 juni: Proef de Linie (verhalengroepen)

Juli en augustus: Forten Verhalenmaanden (doorgeef bijeenkomsten)

2 – 11 september: Fortenfestival

September: Stellingmaand

Zaterdag 29 oktober: Nacht van de Nacht

8. Financiering en begroting

Activiteiten community building	Ex btw	
Projectleiding		€ 7.000,00
Verhalenbijeenkomsten		€ 3.000,00
Bijeenkomsten 20 jaar Werelderfgoed		€ 3.000,00
Communicatie		€ 2.500,00
Onvoorzien		€ 1.000,00
Totaal		€ 16.500,00
Activiteiten verhalenboek		
Auteur		€ 7.000,00
Research		€ 2.000,00
Beeldredactie en bewerking		€ 1.250,00
Ontwerp en opmaak		€ 7.000,00
Drukken en binden		€ 8.000,00
Promotie en productbegeleiding		€ 2.500,00
Distributie en facturatie		€ 2.500,00
Totaal		€ 30.250,00
TOTAAL		€ 46.750,00

Inkomsten verkoop boek

Voorstel Verkoopprijs: € 24,95

Boekhandelskorting 40%

Voorverkoop: € 19,95

Oplage: 1000 exemplaren

Verkoop 350 exemplaren (€14,12) € 4.942,00

Voorverkoop 550 exemplaren (€19,95) € 10.972,50

Totaal inkomsten incl. btw € 15.914,50**Tekort** € 30.835,50*(De Stichtingen zijn vrijgesteld van btw)*